

Sygn. akt III AUa 2476/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 listopada 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Lena Jachimowska (spr.)
Sędziowie	SSO del. Gabriela Pietrzyk - Cyrbus SSA Antonina Grymel
Protokolant	Ewa Bury

po rozpoznaniu w dniu 19 listopada 2013r. w Katowicach
sprawy z odwołania D. K. (D. K.)
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.
przy udziale zainteresowanej I. K. (I. K.)
o wysokość podstawy wymiaru składek
na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.
od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w Częstochowie
z dnia 5 października 2012r. sygn. akt IV U 258/12

oddala apelację.

/-/SSO del.G.Pietrzyk-Cyrbus /-/SSA L.Jachimowska /-/SSA A.Grymel

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 2476/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 27 grudnia 2011r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. obniżył od dnia 22 kwietnia 2011r. podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne: emerytalne, rentowe, chorobowe

i wypadkowe I. K. z tytułu zatrudnienia przez pracodawcę D. K., działającego pod firmą (...), do wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz ustalił dla I. K. podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za kwiecień, maj i czerwiec 2011r. Nadto zobowiązał płatnika składek do sporządzenia korygujących dokumentów rozliczeniowych za I. K. za okres objęty decyzją, w terminie 7 dni od uprawomocnienia się decyzji.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, iż w jego ocenie podstawa wymiaru składek odprowadzanych za I. K. została zawyżona w celu uzyskania wyższych świadczeń z tytułu ubezpieczeń społecznych. Powyższe potwierdza charakter wykonywanej przez nią pracy, udowadnia ilość faktycznie wykonywanych czynności, wysokość wynagrodzenia innych pracowników płatnika składek oraz krótki okres wykonywania przez nią pracy, zakończony niezdolnością do pracy.

W odwołaniu od decyzji płatnik składek domagając się jej zmiany zarzucił, iż decyzja narusza jego niezależność co do podejmowania decyzji związanych z wynagrodzeniami pracowniczymi oraz przepisy o swobodzie działalności gospodarczej.

W uzasadnieniu odwołania płatnik wskazał, iż w toku kontroli organ rentowy wyciągnął fałszywe wnioski w kwestii wynagrodzenia jego pracowników. Przedstawił wysokość wynagrodzenia zatrudnionych w aptece pracowników oraz K. T., zatrudnionej na stanowisku pracownika biurowego, wskazując iż jest to jej pierwsza praca. Zdaniem odwołującego przyznane I. K. wynagrodzenie w kwocie 2.800 zł jest wynagrodzeniem rzeczywistym - faktycznie jej wypłaconym, a nie tylko określonym w umowie i jest ono godziwe, adekwatne i odpowiednie do świadczonej przez nią pracy. Nadto wskazał, że zgodnie z danymi z portalu internetowego przeciętne wynagrodzenie pracownika związanego z marketingiem na dzień 30 grudnia 2011r. wynosiło w C. 2.075 zł netto, co daje około 2.880 zł brutto.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, powołując się na argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie wyrokiem z dnia 5 października 2012r. zmienił zaskarżoną decyzję, zobowiązując organ rentowy do obliczenia podstawy wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe i chorobowe dla I. K. od dnia 22 kwietnia 2011r. w wysokości 2800 zł miesięcznie, zgodnie z zawartą umową o pracę.

Sąd Okręgowy, na podstawie akt rentowych, akt osobowych zainteresowanej i wyjaśnień D. K. ustalił, że w dniu 22 kwietnia 2011r. I. K. zawarła z F.P. (...) D. K. w C. umowę o pracę na czas nieokreślony na stanowisku specjalisty do spraw reklamy - pomoc apteczna, za wynagrodzeniem 2.800 zł miesięcznie. Jako miejsce wykonywania pracy wskazano aptekę przy ulicy (...)

w C.. Do obowiązków I. K. należało sprzątanie, układanie leków; mycie naczyń do receptury; przyjmowanie i metkowanie towaru; wyklejanie ulotek reklamowych na wyrobach; codzienna aranżacja materiałów reklamowych na terenie apteki; przygotowywanie strategii promocji reklamy

w aptece i otoczeniu apteki. Poza ubezpieczoną w aptece zatrudnieni byli J. C. - kierownik apteki, za wynagrodzeniem 3.500 zł miesięcznie, T. K. za wynagrodzeniem 2.100 zł miesięcznie oraz I. P.

za wynagrodzeniem 3.150 zł miesięcznie. Przed przystąpieniem do pracy ubezpieczona uzyskała zaświadczenie lekarskie o zdolności do wykonywania pracy na stanowisku pomocy aptecznej. Z dniem 1 lipca 2011r. I. K. stała się niezdolna do pracy z powodu choroby. Odwołujący nie przyjął nikogo na miejsce odwołującej i oczekuje na jej powrót do pracy. Przyjmując I. K. do pracy odwołujący dochował wszystkich wymogów formalnych związanych z nawiązaniem stosunku pracy, a następnie opłacał składki na ubezpieczenia społeczne oraz zaliczki na podatek dochodowy od ustalonego

w umowie o pracę wynagrodzenia.

Z dalszych ustaleń Sądu pierwszej instancji wynika, że poza apteką D. K. prowadzi działalność w zakresie produkcji i dystrybucji parasolek. Zatrudniona przy tej działalności na analogicznym jak ubezpieczona w aptece stanowisku K. T. otrzymuje wynagrodzenie w kwocie 4.000 zł.

Oceniając zgromadzony materiał dowodowy, Sąd Okręgowy uznał, iż odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd pierwszej instancji podniósł, iż stan faktyczny, w tym fakt rzeczywistego świadczenia pracy przez ubezpieczoną, jest między stronami niesporny. Spór dotyczy ustalenia czy wynagrodzenie ubezpieczonej ustalone na kwotę 2.800 zł brutto miesięcznie, było adekwatne do wykonywanej przez nią pracy, czy też miało na celu wyłącznie uzyskanie przez nią wyższych świadczeń z ubezpieczeń społecznych.

W pierwszej kolejności Sąd Okręgowy wskazał, iż wynagrodzenie w kwocie 2.800 zł przy uwzględnieniu realnych kosztów utrzymania, w ogóle nie może zostać uznane za wygórowane, a co za tym idzie dowody przedstawione na poparcie tezy, iż jego wysokość jest nieadekwatna do wykonywanej przez ubezpieczoną pracy, musiałyby być szczególnie mocne. Tymczasem w niniejszej sprawie organ rentowy, pomimo że to na nim zgodnie z art. 232 k.p.c. spoczywał ciężar dowiedzenia powyższego, w procesie nie składał żadnych wniosków dowodowych na tę okoliczność, a jedynie powoływał się na ustalenia przeprowadzonej u płatnika składek kontroli i użył populistycznego stwierdzenia, iż niesprawiedliwe jest, że osoby, które pracują w długim okresie i nie mogą podnieść swojego wynagrodzenia, osiągają dużo niższe wynagrodzenie macierzyńskie, od osób które mają znajomości i załatwiają sobie fikcyjne zatrudnienia z fikcyjnymi zarobkami (nota bene znajomości ubezpieczonej z płatnikiem składek organ rentowy w żaden sposób nie udowodnił).

Sąd ten zauważył, iż w toku przedmiotowej kontroli organ rentowy przyjął całkowicie błędne założenie, że w celu ustalenia, czy wysokość wynagrodzenia ubezpieczonej nie jest zawyżona, należy ją zestawić z zarobkami wszystkich zatrudnianych przez płatnika składek pracowników. Tymczasem niesporne jest, iż D. K. prowadzi dwie całkowicie różne i odrębne od siebie gałęzie działalności, z których jedna zajmuje się parasolkami, a drugą stanowi apteka.

W ocenie Sądu Okręgowego, badając wysokość wynagrodzenia ubezpieczonej na tle innych pracowników, należało wziąć pod uwagę tylko wynagrodzenia innych pracowników apteki oraz ewentualnie wynagrodzenie K. T., która zajmuje podobne do ubezpieczonej stanowisko, tyle że w firmie zajmującej się parasolkami. Zestawiając zaś wynagrodzenia tych pracowników, tj. wynagrodzenie: J. C. w kwocie 3.500 zł, T. K. w kwocie 2.100 zł, I. P. w kwocie 3.150 zł oraz K. T. w kwocie 4.000 zł z wynagrodzeniem ubezpieczonej w kwocie 2.800 zł, nie sposób jest dojść do wniosku, aby w znaczący sposób odbiegało ono od ich wysokości.

W ocenie Sądu wynagrodzenie ubezpieczonej jest adekwatne do powierzonych jej zakresu obowiązków oraz nakładu pracy, jaki musi włożyć w jego realizację. W szczególności Sąd Okręgowy zwrócił uwagę na fakt, iż w zakres ten wchodziły niewątpliwie bardzo odpowiedzialne zadania w postaci mycia naczyń do receptury oraz przyjmowanie i metkowanie towaru (leków!), których niewłaściwe wykonanie mogłoby narazić na szwank zdrowie i życie pacjentów, a pracodawcę na straty finansowe. Z kolei zadania z zakresu marketingu i reklamy zawsze wymagają od pracownika pewnej inwencji twórczej oraz przewidywania jakie działania ściągną klientów i zachęcą ich do zakupów, w związku z czym nie każdy jest im w stanie sprostać. Nie ulega również żadnej wątpliwości, iż kondycja finansowa odwołującego w pełni umożliwiała mu zatrudnienie ubezpieczonej za wynagrodzeniem wskazanym w umowie o pracę.

Sąd Okręgowy odnosząc się do stanowiska organu rentowego, wspierającego się poglądem Sądu Najwyższego, wyrażonym w uzasadnieniu wyroku z dnia 19 maja 2009r. III UK 7/09, stwierdził, iż nie każda nieadekwatność wynagrodzenia do wartości wykonywanej pracy może być podstawą interwencji organu rentowego, ale może mieć

ona miejsce wyłącznie w sytuacjach, gdy wynagrodzenie to w sposób rażąco odbiega od wartości wykonywanej pracy. W ocenie Sądu Okręgowego, wynagrodzenie w kwocie 2.800 zł w żaden sposób nie może zostać uznane za rażąco wygórowane.

Nadto Sąd Okręgowy obszernie zaprezentował m.in. nową wykładnię zakresu kontroli decyzji ZUS oraz sądowego rozstrzygnięcia o jej prawidłowości w świetle przepisów Konstytucji RP.

Sąd Okręgowy w trybie art. 2, art. 7, art. 32, art. 92 ust. 1, art. 176 ust. 2, art. 217 w związku z art. 8 Konstytucji i art. 74 ust. 5 ustawy o systemie ubezpieczeń (t.j. z 2009 roku, Dz. U. 205, poz. 1585 ze zm.) w zw. z art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji wyroku.

Wyrok w całości apelacją zaskarżył organ rentowy zarzucając mu naruszenie przepisów prawa procesowego, a to art. 233 § 1 k.p.c. poprzez niewyjaśnienie wszystkich niezbędnych do rozstrzygnięcia sprawy okoliczności oraz naruszenie prawa materialnego poprzez niewłaściwe zastosowanie, tj. art. 41 ust. 11-13 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych i ustalenie, że organ rentowy nieprawidłowo obniżył podstawę wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne: emerytalne rentowe, chorobowe i wypadkowe Pani I. K. od dnia 22 kwietnia 2011r. do kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę, w sytuacji braku podstaw do takiego rozstrzygnięcia.

Wskazując na podane zarzuty apelacji skarżący organ rentowy wniósł o zmianę wyroku i oddalenie odwołania.

W uzasadnieniu środka odwoławczego organ rentowy ponownie podniósł okoliczności dotyczące zatrudnienia zainteresowanej, wskazując iż I. K. nie posiadała doświadczenia zawodowego na takim stanowisku pracy, ani wykształcenia z zakresu reklamy. Płatnik składek D. K. przed zawarciem umowy o pracę nie wymagał od Pani I. K. przedstawienia ani świadectw z poprzednich zakładów, jak też dokumentów potwierdzających posiadane wykształcenie.

Nadto apelujący organ rentowy zarzucił iż Sąd nie wyjaśnił wszystkich okoliczności mających znaczenie w przedmiotowej sprawie, w szczególności nie ustalił dlaczego płatnik składek zatrudnił I. K. na stanowisku specjalisty ds. reklamy, pomoc apteczna na czas nieokreślony, mimo, że nie posiadała ona doświadczenia w tej dziedzinie. Nadto Sąd nie ustalił czy w dacie zawarcia umowy o pracę zainteresowana była już w ciąży oraz kiedy pracodawca dowiedział się o tym fakcie.

Rozpoznając apelację, Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie albowiem jej zarzuty są nieusprawiedliwione.

Przeciwnie twierdzeniom apelacji, Sąd Okręgowy dokonał niewadliwych ustaleń faktycznych oraz nie naruszył prawa procesowego i materialnego. Sąd drugiej instancji podziela ustalenia faktyczne i ocenę prawną Sądu Okręgowego.

Zaskarżoną decyzją organ rentowy nie kwestionował faktu wykonywania od dnia 22 kwietnia 2011r. przez zainteresowaną I. K. pracy na podstawie umowy o pracę na rzecz płatnika składek D. K., a jedynie wysokość umówionego przez strony na kwotę 2800 zł wynagrodzenia, obniżając podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne do wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę miesięcznie.

Niespornym jest, że płatnik składek zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1 i art. 13 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009r. Nr 205, poz. 1585 ze zm. - zwanej dalej ustawą systemową) zgłosił ubezpieczoną do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych oraz ubezpieczenia zdrowotnego (art. 66 ust. 1 a, art. 67 ust. 1 i art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004r.

o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych - tekst jednolity: Dz. U. z 2008r. Nr 164, poz.1027 ze zm.) z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę z podstawą wymiaru składek w kwotach deklarowanych, w wysokości 2800 zł miesięcznie.

Wyniki przeprowadzonego postępowania dowodowego potwierdziły fakt świadczenia pracy przez zainteresowaną, jak też rodzaj i charakter realizowanych obowiązków pracowniczych, a te - wbrew zarzutom skarżącego organu rentowego - nie stanowią podstawy do uznania, iż wypłacone zainteresowanej wynagrodzenie jest rażąco wysokie.

Odwołujący się płatnik składek w dniu 22.04.2011r. zawarł z zainteresowaną I. K. umowę o pracę na czas nieokreślony na stanowisku specjalisty ds. reklamy, pomocy aptecznej za wynagrodzeniem 2800 zł miesięcznie.

Zakres obowiązków pracowniczych zainteresowanej, oprócz czynności pomocy aptecznej, określa wyznaczone pracownicy zadania z zakresu marketingu i reklamy, a to: wyklejanie ulotek reklamowych na wyrobach, codzienna aranżacja materiałów reklamowych na terenie apteki oraz przygotowywanie strategii promocji reklamy w aptece i jej otoczeniu. Szczególnie ostatnie dwa obowiązki - jak słusznie przyjął Sąd Okręgowy - wymagają wykazania się inwencją twórczą w opracowywaniu strategii skutecznej promocji oferowanych produktów i ich sprzedaży. Ze względu na specyficzny charakter powierzonych zadań z zakresu reklamy nie każdy pracownik jest predysponowany do ich wykonywania. Nie budzi wątpliwości, że osoby, posiadające w tym zakresie kwalifikacje w wyniku zdobytego wykształcenia, czy też doświadczenia zawodowego są w stanie sprostać tym obowiązkom.

Sprostala im także zainteresowana, czego świadectwo dał pracodawca, pod którego nadzorem zainteresowana świadczyła pracę w zakresie reklamy oraz J. C., kierownik apteki i przełożony w zakresie obowiązków pomocy aptecznej. I. K., nie posiadając formalnych kwalifikacji, już podczas rozmowy kwalifikacyjnej zaprezentowała D. K. projekty reklamy apteki i oferowanych produktów. Ciekawe rozwiązania zaproponowane przez ubiegającą się o pracę, zdecydowały o jej zatrudnieniu. Zainteresowana realizowała swe pomysły reklamowe poprzez akcje bezpłatnego pomiaru ciśnienia, organizowanie prezentacji suplementów diety i kosmetyków aptecznych, umieszczanie na terenie apteki reklamujących ją oraz aptecznych produktów, plakatów oraz kontaktując z przedstawicielami firm farmaceutycznych (vide: zeznania odwołującego - k. 83-86, zeznania J. C. - k. 94-96 akt organu rentowego).

Koszty usług z zakresu marketingu i reklamy powierzone zewnętrznym profesjonalnym podmiotom z branży promocji i reklamy wysoko plasują się w rankingu kosztów usług. Zatem okoliczność ta, przy uwzględnieniu faktu, iż powierzone zainteresowanej stanowisko było stanowiskiem łączącym obowiązki specjalisty ds. reklamy oraz pomocy aptecznej czyni nieuprawnionym zarzut skarżącego organu rentowego, iż uzgodnione przez strony wynagrodzenie winno ulec obniżeniu do poziomu miesięcznej płacy minimalnej.

Skarżący organ rentowy wskazując przyczyny, z powodu których ustalone na kwotę 2.800 zł miesięcznie wynagrodzenie zainteresowanej nie może być uznane za godziwe, w apelacji dodatkowo zarzucił brak ustaleń w zakresie powodów zatrudnienia I. K. na czas nieokreślony oraz niewyjaśnienia czy w dacie zawarcia umowy o pracę była ona już w ciąży i kiedy wiedzę w tym względzie uzyskał pracodawca.

Należy jednak podkreślić za Sądem Okręgowym, iż organ rentowy jest stroną postępowania, która, jak każda strona procesu, jest zobligowana do wykazania twierdzeń, z których wywodzi skutki prawne (art.232 k.p.c.).

W postępowaniu w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych organ rentowy ma pozycję strony (art. 477¹⁰ § 1 k.p.c.), więc powinien przejawiać odpowiednią aktywność dowodową, w przeciwnym razie ponosi negatywne skutki prawne swej bierności, polegające zwłaszcza na zmianie wydanej decyzji czy oddaleniu wniesionego środka zaskarżenia (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia

30 marca 2000r., sygn. akt II UKN 444/99, OSNP 2001/17/543). Organ rentowy w przedmiocie sporu nie składał żadnych wniosków dowodowych. Obecnie;

z braku aktywności dowodowej skarżącego nie można czynić zarzutu apelacyjnego, w tym tak kuriozalnego, jaki pełnomocnik apelującego organu rentowego zaprezentował przed Sądem Okręgowym (k.55 v a.s.).

Niezależnie od powyższego Sąd Apelacyjny podnosi, iż okoliczność, że zawarcie umowy o pracę w nieodległym czasie zbiegło się z niezdolnością pracownicy do pracy z powodu ciąży i jej rozwiązaniu w dniu 27 lipca 2011r. - porodu córki, także nie czyni zasadnym twierdzenia organu rentowego o ustaleniu nieadekwatnego do powierzonych obowiązków i kwalifikacji I. K. wynagrodzenia za pracę w celu uzyskania wyższych świadczeń

z ubezpieczenia chorobowego. Bowiem dążenie do uzyskania świadczeń

z ubezpieczenia społecznego (bądź uzyskania wyższych świadczeń), jako cel podjęcia zatrudnienia, nie świadczy o zamiarze obejścia prawa, jeżeli umowa

o pracę jest faktycznie realizowana (vide: wyrok Sądu Najwyższego Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych z dnia 6 marca 2007r., sygn. I UK 302/06, LEX nr 375586, OSNP 2008 nr 7-8 poz. 110). Chęć uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego, jako motywacja do podjęcia zatrudnienia, nie świadczy o zamiarze obejścia prawa, a dążenie kobiety ciężarnej do uzyskania przez zawarcie umowy o pracę, ochrony gwarantowanej pracowniczym ubezpieczeniem społecznym nie może być uznane

za zmierzające do dokonania czynności sprzecznej z prawem albo mającej na celu jego obejście, jeżeli umowa ta prowadzi do faktycznej realizacji zatrudnienia spełniającego cechy stosunku pracy (vide: np. wyroki z dnia:

13 maja 2004r., sygn. II UK 365/03, Monitor Prawniczy 2006/5 str. 260;

25 stycznia 2005r., sygn. II UK 141/04, OSNP 2005, Nr 15 poz. 235;

28 kwietnia 2005r., sygn. I UK 236/04 OSNP 2006, Nr 1-2 poz. 28, 9 sierpnia 2005r., sygn. III UK 89/05 OSNP 2006, Nr 11-12 poz. 192; 24 stycznia 2006r. sygn. I UK 105/05 LEX nr 272489, 14 lutego 2006r., sygn. III UK 150/05 LEX nr 272551; 30 maja 2006r. II UK 161/05, LEX nr 957394, 2 czerwca 2006r., sygn. I UK 337/05, LEX nr 203581 Wokanda 2006/12 str.29; 8 stycznia 2007r.

I UK 207/06 LEX nr 470024).

Nadto; w odpowiedzi na zarzut skarżącego; sześciomiesięczna, w dacie zawarcia umowy o pracę, ciąża I. K. niewątpliwie musiała być już widoczna, także dla pracodawcy.

Wypada też podnieść, że jakkolwiek Zakład Ubezpieczeń Społecznych może zakwestionować wysokość wynagrodzenia, stanowiącego podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe (tak Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 27 kwietnia 2005r., sygn. akt II UZP 2/05, OSNP 2005, Nr 21, poz.338), ale tylko wtedy, gdy jest ono rażąco wysokie. Rażąco wysokim wynagrodzeniem nie było wynagrodzenie wypłacone zainteresowanej.

Reasumując należy stwierdzić, iż zasadnie uznał Sąd Okręgowy,

iż podstawę wymiaru składek z tytułu zatrudnienia zainteresowanej na podstawie umowy o pracę stanowi uzgodniona przez strony kwota wynagrodzenia miesięcznego.

Uwzględniając powyższe, Sąd Apelacyjny po myśli art.385 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

/-/SSO del.G.Pietrzyk-Cyrbus /-/SSA L.Jachimowska /-/SSA A.Grymel

Sędzia Przewodniczący Sędzia

JM